

Státní okresní archiv Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Místní národní výbor Týniště

(1923) 1945–1960 (1969)

Inventář

EL NAD č.: 425

AP č.: 475

Jana Mašková

Blovice 2015

Obsah

Úvod	str.
I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	9
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	9
Seznam použitých pramenů a literatury	10
Příloha	
Příloha: Seznam použitých zkratk	11
Inventární seznam	12
1. Orgány národního výboru	13
Zápisy ze schůzí finanční komise	13
2. Úřad národního výboru	13
I. Úřední knihy	13
a) Knihy účetní	13
b) Kniha pamětní	13
II. Spisový materiál	13
a) Registraturní pomůcky	13
b) Spisy	14

I. Vývoj původce archiválií

Původci archivního fondu jsou Obecní úřad Týniště (1850–květen 1945), Místní národní výbor Týniště (květen 1945–31. květen 1960) a Místní národní výbor Horšice (1. červen 1960–31. srpen 1990). Týniště je malá obec ležící 9 km jihovýchodně od Přeštic.

Obec Týniště patřila v letech 1945–1960 do správního okresu Přeštice. Po reorganizaci státní správy v roce 1960 se obec Týniště stala součástí nově vytvořeného okresu Plzeň-jih.

Po skončení druhé světové války v květnu 1945 začaly na osvobozeném území Československé republiky podle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 18/ 1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění vznikat národní výbory, které se staly základem organizace veřejné správy. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci stanovila vláda prostřednictvím vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, které bylo částečně pozměněno vládním nařízením č. 44/1945 Sb. To určovalo, že se v každé obci měl ustavit místní národní výbor. Místní národní výbor převzal dnem svého ustavení pravomoc, kterou mělo dosud obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta obce.

Směrnice ministerstva vnitra č. 6 z roku 1945 a na ni navazující Prozatímní organizační řád místních národních výborů z roku 1947 určily vnitřní složení výborů, jejich pravomoci, způsoby vedení hospodaření a vedení a podepisování některých druhů písemností. Tyto dokumenty rozlišovaly národní výbory na: a) volený sbor složený z členů národního výboru a jeho složky (rada, předseda, referenti a komise) a b) úřad národního výboru. Národní výbory byly definovány jako orgány zastupitelské a orgány veřejné správy, které v obvodu své působnosti spravují všechny veřejné záležitosti, pokud nejsou spravovány jiným veřejným orgánem. Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě a zároveň byla uplatněna podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně. Stanovení vnitřní organizace a způsobu, jakým mají národní výbory vykonávat svou působnost, byly v pravomoci ministra vnitra.

Postupně, po celou dobu existence národních výborů, byly vydány stovky norem, které určovaly podmínky pro činnost národních výborů, jejich složek, zřizovaných organizací apod.

Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce. Volilo další orgány národního výboru, především radu, která vykonávala především rozhodnutí pléna. Poradním orgánem rady byly komise, které volilo plénum národního výboru a které neměly rozhodovací pravomoc.

MNV v Týništi byl ustaven v květnových revolučních dnech roku 1945. První zápis z jednání revolučního NV pochází z 11. května 1945. Na této schůzi byl předsedou výboru ustaven Josef Rašplička, členy byli jmenováni Vojtěch Řežábek, František Beneš, Karel Kot, Jan Andrlík, Matěj Kasl a Josef Pumpa. Již 16. září 1945 došlo k doplnění členů do MNV. Za KSČ byli jmenováni Karel Hora, Josef Černý a František Beneš. Za bezpartijní byli doplněni Josef Rašplička, který byl ustaven předsedou MNV, dále Josef Bultas a Josef Pumpa.

K ustavení nového MNV v Týništi došlo po volbách 26. května 1946. Složení MNV bylo přizpůsobeno výsledkům voleb do ústavodárného Národního shromáždění. Za KSČ bylo jmenováno pět členů (Karel Kot, Jan Andrlík, Václav Voráček, Josef Černý a Karel Hora) a za ČSSD čtyři členi (Josef Klasna, Václav Rašplička, Josef Bultas a Bohuslav Voráček).

Do vydání ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, měly dosavadní právní normy týkající se národních výborů ve většině případů prozatímní charakter. Ústava definovala národní výbory jako „nositele a vykonavatele státní moci v obcích, okresech a krajích“ a jejich existenci právně zakotvila jako nedílnou součást státního zřízení České socialistické republiky.

Na základě usnesení Místního akčního výboru Národní fronty v Týništi ze dne 5. června 1948 došlo k odvolání některých členů komisí MNV. V textu usnesení je doslovně uvedeno, že se jedná o členy: „kteří se svým jednáním zpronevěřili jednotě národní fronty a lidové demokracii“. Jednalo se o Josefa Bultase (člena finanční komise), Bohuslava Voráčka (člena MNV a bezpečnostní a požární komise) a Václava Voráčka (člena finanční komise). Novými členy těchto komisí byli jmenováni Václav Bultas, Václav Řežábek a Václav Terč.

Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení, byl od 1. ledna 1949 zřízen kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Týniště. Zároveň byla vládním nařízením č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích, provedena reorganizace okresů. Okres Přeštice byl nově územně vymezen. Pro obec Týniště nepřinesla zmíněná reorganizace žádnou změnu, i nadále zůstalo Týniště součástí okresu Přeštice.

V roce 1949 byl mj. vydán zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách. Na jeho základě byla v Plzeňském kraji určena sídla matričních obvodů a stanoven jejich územní rozsah. Obec Týniště byla od 1. ledna 1950 zařazena do matričního obvodu Horšice.

V únoru 1950 proběhla podle § 27 odst. 1 vládního nařízení č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů, reorganizace MNV Týniště. Ustavující schůze zreorganizovaného národního výboru se konala 6. května 1950. Na této schůzi byl ze jmenovaných členů NV předsedou národního výboru ustaven Josef Černý a členové rady národního výboru. MNV byl rozdělen do pěti referátů: na referát všeobecných vnitřních věcí,

plánování a bezpečnosti; referát zemědělský; referát finanční; referát školství, osvěty, sociální péče, zdravotnictví a práce a referát hospodářství, výživy, obchodu a techniky.

Na základě výše uvedeného vládního nařízení byly národní výbory nově rozděleny do čtyř kategorií podle počtu obyvatel a od toho se odvíjely jejich kompetence. Obec Týniště byla s počtem 105 obyvatel zařazena do I. kategorie.

Vládním nařízením č. 119/1951 Sb., o tajemnicích místních národních výborů, byla upravena působnost tajemníků MNV jako jejich plně uvolněných funkcionářů. Tajemník byl výkonným orgánem MNV a za svou činnost odpovídal jeho předsedovi a radě; řídil se jejich pokyny, zúčastňoval se všech schůzí pléna a rady MNV, působil jako politický a odborný poradce a pomocník MNV a to zejména v oblasti zemědělské výroby; za svou činnost odpovídal i předsedovi a tajemníkovi nadřízeného ONV. Prvním tajemníkem MNV Týniště byl jmenován Václav Voráček, který zároveň zastával i funkci zemědělského referenta.

Na základě kritiky práce členů MNV byl dne 18. srpna 1952 odvolán z funkce předsedy MNV Josef Černý, z funkcí členů rady pak Karel Hora a Josef Pumpa. Novým předsedou MNV byl jmenován Václav Kasl, členy rady byli ze jmenovaných členů NV ustaveni Bedřich Vaic a Jan Ošťádal.

Do existence národních výborů významně zasáhlo v roce 1954 přijetí ústavního zákona č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 13/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů. Na základě posledně zmíněného zákona proběhly 16. května 1954 první volby do národních výborů. Dosud byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Volební období bylo tříleté.

V polovině roku 1960 byly na území státu provedeny územní změny, které se dotkly i Týniště. S účinností od 1. července 1960 došlo na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu k reorganizaci krajů a sloučením Plzeňského a Karlovarského vznikl kraj Západočeský. Zároveň došlo ke zřízení nového okresu Plzeň-jih, do něhož byly zahrnuty nejen obce spadající pod správu stávajícího ONV Přeštice, ale i ONV Blovice a ONV Stod.

Jak bylo již výše řečeno, v roce 1960 došlo k přijetí zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Na základě výše zmíněného zákona a na základě usnesení rady ONV Přeštice č. 107/60 přijatém na 25. plenárním zasedání ONV Přeštice dne 31. května 1960 došlo ke sloučení obce Týniště s obcí Horšice s platností od voleb do Národního shromáždění a NV v roce 1960, tzn. s platností od 12. června 1960. Název správního celku byl stanoven na MNV Horšice. Tímto rozhodnutím MNV v Týništi zanikl.

K úspěšným počínům v budování obec lze v prvních letech fungování MNV zařadit např. v rámci Akce „5 M“ opravení obecní cesty, zřízení hasičské zbrojnice, provedení opravy obecního vodovodu a zřízení místnosti pro sběr mléka. V roce 1952 bylo v obci založeno JZD a otevřena prodejna „Jednoty“ v bývalém hostinci čp. 1.

Po územní reorganizaci v roce 1990 se obec Týniště na základě rozhodnutí 22. plenárního zasedání ONV Plzeň-jih ze dne 20. září 1990 stala se zpětnou platností od 1. září 1990 opět samostatnou obcí s vlastní správou.

Po vydání zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecním zřízení), Místní národní výbor v Týništi k 24. listopadu 1990 zanikl. Práva a povinnosti místního národního výboru přešly na nově vzniklý Obecní úřad v Týništi.

Současný obecní úřad sídlí v čp. 7, kde bylo sídlo MNV se z dochovaných archiválií nepodařilo zjistit.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond obsahuje archiválie původců, kterými byly Obecní úřad Týniště (archiválie z let 1923–1945), Místní národní výbor Týniště (archiválie z let 1945–1960) a Místní národní výbor Horšice (archiválie z let 1960–1969). Časové rozmezí archivního fondu MNV Týniště je (1923) 1945–1960 (1969).

Archiválie archivního fondu MNV Týniště byly do archivu předávány v následujících přírůstcích.

Po sloučení původních okresů Přeštice, Stod a Blovice v roce 1960 v okres Plzeň-jih, přešla první část archivního fondu MNV Týniště (4 hlavní knihy z let 1945–1953 a podací protokol z let 1946–1952) do Okresního archivu Plzeň-jih v Blovicích z Okresního archivu v Přešticích. Tyto knihy a podací protokol byly předány bez předávacího protokolu.

Dne 8. listopadu 2006 byla do Státního okresního archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích na základě mimo skartačního řízení předána Obecním úřadem Horšice pamětní kniha obce Týniště z 1923–1969 o celkové metrži 0,04 bm. Tato kniha byla do knihy přírůstků zapsána pod č. př. 29/06 (č. j. SOAP/050-0300/06-Spf.).

Knihy zápisů ze schůzí finanční komise z let 1932–1949 (inv. č. 1) byla do archivního fondu MNV Týniště přeřazena při GI 2012 z archivního fondu Archiv obce Týniště.

Z činnosti obnoveného MNV Týniště se archiválie nedochovaly.

Ze zápisů v dochovaném podacím protokolu (př. 1) z let 1946–1952 lze vyvodit, že MNV se ve spisové službě, i když nedůsledně (nepřiděloval ukládací ani skartační znaky u

příslušných spisů v podacím protokol) řídil v těchto letech podle centrálně vydaného spisového řádu.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond MNV Týniště z let (1923) 1945–1960 (1969) obsahuje celkem 6 úředních knih z let (1923) 1945–1960 (1969), 1 podací protokol z let 1946–1952 a 1 karton archiválií z roku 1949.

V roce 2015 bylo přikročeno k inventarizaci dosud nezpracovaného archivního fondu MNV Týniště, která byla svěřena archivářce Janě Maškové.

Prius v časovém rozsahu archivního fondu MNV Týniště je dán letopočtem 1923 v časovém rozsahu pamětní knihy (inv. č. 6). Jedná se o knihu, v níž byly v letech 1923–1969 vedeny zápisy třemi původci, a to v letech 1923–1945 Obecním úřadem Týniště, v letech 1945–1960 MNV Týniště. Od roku 1960, po připojení obce Týniště k obci Horšice, jsou vedeny záznamy o dění v obci Týniště do roku 1969 nástupcem MNV Týniště MNV Horšice. Posterius v časovém rozsahu archivního fondu MNV Týniště je dán letopočtem 1969 v časovém rozsahu téže pamětní knihy (viz výše).

Protože, jak již bylo poznamenáno v II. kapitole, se pracovníci MNV při výkonu spisové služby spisovým řádem řídili velmi nedůsledně – vedli pouze podací protokoly, bylo pro pořádání spisů využito umělé Schéma pro pořádání spisů archivních fondů místních národních výborů obsažené v Metodickém pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni, č. j. SOAP/006-3120/2007.

Z výše uvedeného metodického pokynu vychází i rozdělení archivního fondu MNV Týniště na oddíl 1. Orgány národního výboru a 2. Úřad národního výboru. Oddíl 1. Orgány národního výboru obsahuje knihu zápisů ze schůzí finanční komise. Oddíl 2. Úřad národního výboru je rozdělen na část věnovanou úředním knihám a část věnovanou spisovému materiálu. Část věnovaná úředním knihám obsahuje knihy účetní zastoupené hlavními knihami a knihu pamětní. Část věnovaná spisovému materiálu je rozdělena na registraturní pomůcky a spisy. Mezi registraturní pomůcky je zařazen podací protokol. Pododdíl spisy obsahuje pouze jedinou archiválii, kterou je seznam očkovaných dětí z roku 1949.

Inventární jednotky jsou tvořeny následovně. Samostatná kniha zápisů je samostatnou inventární jednotkou. U archiválií zařazených do oddílu 2. Úřad NV jsou úřední knihy, pamětní kniha a podací protokol samostatnými inventárními jednotkami. U spisů byla inventární jednotka vytvořena každou věcnou skupinou spisů.

Jazykem celého archivního fondu je čeština.

Po formální stránce je archivní pomůcka vyhotovena podle Metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek, č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 ze dne 17. dubna 2013, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií a podle Dodatku č. 2 k metodickému pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010.

Z důvodu lepší orientace badatelů, a také proto, že v pamětní knize obce z let (1923) 1945–1960 (1969) bylo i po ukončení činnosti MNV Týniště a jeho následném připojení k MNV Horšice pokračováno v zápisech pro tuto příslušnou místní část, zůstala v archivním fondu MNV Týniště kniha ponechána.

Z hlediska malého množství dochovaných archiválií je archivní fond považován za torzo. Chybí veškeré zápisy ze schůzí pléna, rady a komisí s výjimkou komise plánovací z let 1946–1949, podací protokol z let 1953–1960 a veškerá spisová agenda.

Před vlastní inventarizací archivního fondu došlo k jeho fyzickému vyčištění a zabalení knih do balicího papíru. Mezi poškozené archiválie v tomto archivním fondu patří: kniha zápisů ze schůzí finanční komise (inv. č. 1), která je poškozena plísní, prachem a má uvolněnou vazbu, pamětní kniha (inv. č. 6), která má uvolněné listy z vazby a podací protokol (inv. č. 7), který má uvolněnou vazbu.

Před zpracováním byla celková metráž archivního fondu 0,17 bm.

Po inventarizaci je celková metráž archivního fondu 0,09 bm, z toho připadá 0,04 bm na úřední knihy, 0,02 bm na podací protokol a 0,03 bm na karton.

Rozdíl v celkové metráži archivního fondu původně uváděné na EL NAD a současným stavem je způsoben vyjmutím úředních knih z kartonu o velikosti 0,15 bm, ve kterém byly uloženy.

Vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu nebylo v archivním fondu provedeno.

Archivní fond je uložen ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

IV. Stručný rozbor obsahu archivních fondů

Archivní fond MNV Týniště patří mezi torzovitě dochované archivní fondy národních výborů. Chybí zde veškerá agenda 50. a 60. let minulého století. Dochované archiválie

archivního fondu MNV Týniště podávají částečný přehled o hospodaření MNV. Údaje o hospodářských, politických a kulturních poměrech v obci lze vyčíst z pamětní knihy obce vedené v letech 1923–1969.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

V roce 2015 ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích archivní fond Místní národní výbor Týniště uspořádala a archivní pomůcku vyhotovila Jana Mašková.

V Blovicích dne 16. listopadu 2015

.....

Jana Mašková

Seznam použitých pramenů a literatury

a) Prameny

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, Okresní národní výbor Přeštice: inv. č. 28, sign. 52, Evidence, slib, úřední průkazy a změny funkcionářů MNV S-Ž, kar 14.

b) Literatura

ČECHOVÁ, Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích v letech 1945-1960, *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, str. 129-147.

ŠTROBLÍK, Vladimír. Vývoj organizace a působnosti národních výborů na území České republiky (1945-1990), *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73-89.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

Seznam použitých zkratk

Akce „5M“	akce „5 miliard“
AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
ČSR	Česká socialistická republika
ČSSD	Československá strana sociálně demokratická
ev. jedn.č.	evidenční jednotka číslo
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventární číslo
JZD	jednotné zemědělské družstvo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MNV	místní národní výbor
ObÚ	obecní úřad
ONV	okresní národní výbor
ppr	podací protokol
Sb.	sbírka
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
Ú. l.	Úřední list
ukn	úřední kniha

INVENTÁRNÍ SEZNAM

1. Orgány národního výboru

1	<p>Zápisy ze schůzí finanční komise Zápisy ze schůzí finanční komise vedené obecním úřadem 25. 10. 1932–19. 2. 1934 Zápisy ze schůzí finanční komise vedené místním národním výborem 13. 9. 1946–17. 9. 1949</p>	(1932) 1945–1949	ukn 1
---	--	------------------	-------

2. Úřad národního výboru

I. Úřední knihy

a) Knihy účetní

2	Hlavní kniha	1945–1948	ukn 2
3	Hlavní kniha	1949	ukn 3
4	Hlavní kniha	1952	ukn 4
5	Hlavní kniha	1953	ukn 5

b) Knihy pamětní

6	<p>Pamětní kniha Pamětní kniha vedená obecním úřadem 9. 12. 1923–5. 5. 1945 Pamětní kniha vedená Místním národním výborem Týniště 11. 5. 1945–11. 6. 1960 Pamětní kniha vedená Místním národním výborem Horšice 12. 6. 1960–31. 12. 1969</p>	(1923) 1945–1960 (1969)	ukn 6
---	--	-------------------------	-------

II. Spisový materiál

a) Registraturní pomůcky

7	Podací protokol	1946–1952	ppr 1
---	-----------------	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Týniště
Značka archivního fondu:	MNV Týniště
Časový rozsah:	(1923) 1945–1960 (1969)
Počet evidenčních jednotek:	8 (6 úředních knih, 1 podací protokol, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	8
Rozsah v bm:	0,09
Stav ke dni:	16. listopadu 2015
Zpracovatel archivního fondu:	Jana Mašková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Jana Mašková
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	5
Schválila:	Mgr. Petra Martínková
	dne 16. 11. 2015 - č. j. SOAP/050-0800/2015